

Rudnik zlata i bakra u Majdanpeku ovih dana je u žiži javnosti u Srbiji. Kinesku firmu „Zidin“ koja upravlja rudnikom optužuju da miniranjem planine Starica ugrožava stanovnike tog mesta. To je izazvalo i proteste.

Sirene za uzbunu u Majdanpeku su normalna stvar. Kao i česte eksplozije. Rudnik zlata i bakra kineske kompanije „Zidin“ radi punom parom. U tom rudniku koji se nalazi u samom gradu radi čak četvrtina stanovnika Majdanpeka. Ali svi ljudi iz tog grada, njih šest do sedam hiljada, strahuju od širenja rudnika.

Jedan drugi simbol Majdanpeka, planina Starica, od početka juna je ugrožena zbog miniranja.

„Miniranje Starice je bio prvi šok za nas“, kaže jedan od meštana. „Stvarno je kamenje padalo ovde ljudima iznad kuća, i mi se svaki put bojimo da to nešto može da se desi. Ovakvim miniranjem samo može da se pogorša stanje u kome se mi nalazimo.“

Aktivisti i meštani zato već dve nedelje kampuju i protestuju na vrhu planine. Pokušavaju da zaustave radove.

Gde su granice rudnika?

Do vrha Starice stiže se uskom, šumovitom, planinarskom stazom. Hoda se sat i po do dva, uz pesmu ptica i šuškanja iz dubokog grmlja. Ali sam uspon uopšte nije pesma, prilično je strm.

Na vrhu su kamperi. Nekoliko šatora, između drveća razapete zastave, sa grana u kesama visi hrana koju na taj način čuvaju od životinja. Pogled odatle je i lep i zastrašujuć. Maleni Majdanpek u kotlini, sa svih strana okružen rudnikom, a tik ispod vrha – bageri i kamioni. „Nije bilo drugog izlaza“, kaže Vladimir Božić, predstavnik grupe građana „Ne dam“. „Cilj je da jednom konačno saznamo za te granice rudnika, jer ako oni ovako nastave, ne bi me iznenadilo da sutra dođu u moju sobu i da tu moraju da ‘rčkaju’ – kao što su i sad rekli – zbog naše bezbednosti.“

Božić nije bio kod kuće od početka protesta sredinom juna. Kaže da su svi u Majdanpeku vezani za Staricu, ona se vidi sa svakog prozora u mestu. Isto kao i rudnik. Ljudi su zabrinuti zbog toga što je rudnik intenzivirao miniranja, tako da se kamenje obrušava sve do naseljenog dela mesta. A ljudi pri tom i ne znaju zašto se to radi.

„Majdanpečani su uvek živeli uz rudnik, to je sastavni deo našeg života. Ali, mislim da je nedopustivo da u 21. veku mi nemamo nikakvu informaciju. Mislim da zaslužujemo da znamo šta nam se sprema“, kaže Božić. On ujedno podseća i na primer iz okoline Bora, iz tamošnjih sela, iz kojih se mnogi iseljavaju upravo zbog „Zidina“.

Prijavom na prijavu

Do protestnog kampa ubrzo stiže i policija, po prijavi radnika „Ziđina“. Tvrde da ih „kamperi ometaju u radu“. Nakon što su pregledane sve stvari u kampu i uzeti podaci svih prisutnih, uključujući i ekipu DW, Predrag Brandušanović iz organizacije „Evropski Majdanpek“ podneo je prijavu protiv „Ziđina“ – zbog „ugrožene bezbednosti kampera“.

Brandušanović podržava proteste od samog početka. Kaže da sa rudnikom ima mnogo problema i nepoznanica. On pre svega ne veruje „Ziđinu“ – ni šta radi, ni zašto. A posebno što, kako tvrdi, miniranje izvode na parceli koja im ne pripada.

„Na sajtu republičkog Geodetskog zavoda, gde smo videli da parcela 624/1 i dalje pripada državi Srbiji, i da je data na korišćenje Javnom preduzeću Srbijašume, nigde ne piše da je data na korišćenje 'Ziđinu', niti postoji neki podnesak. Kada smo to videli, mi i ti momci koji su sada gore na kampu, odlučili smo da je jedini način da zaustavimo te radove tako što ćemo zauzeti neku poziciju: lično, telima braniti dalje aktivnosti na tom grebenu“, kaže Brandušanović.

Obećanje „Ziđina“: Prvi zeleni rudnik u Srbiji

Nešto kasnije u „Ziđinu“, uz kineski čaj od semenki suncokreta i bundeve, direktor ogranka Majdanpek Đijan Hejuan za DW navodi da rudnik zlata i bakra, otkako su oni došli, zapošljava 900 radnika više nego ranije. Uticaj kompanije na privredu i na nezaposlenost veoma je značajan. U tehnologiju je, dodaje, uloženo više od 700 miliona dolara.

Đijan objašnjava da, pored Južnog i Severnog revira u Majdanpeku, „Ziđin“ ima još tri rudnika: Bor, Novo Cerovo i Jamu. Ali, zašto uopšte diraju planinu Starica? Direktor Đijan odgovara da tako saniraju delove u rudniku koji nisu bezbedni.

„Što se tiče Severnog revira, radovi koji su trajali osamdesetih godina, zbog loših poteza tadašnjeg rukovodstva stvorili su velike nepogodnosti. Stvorila se jedna veoma visoka pukotina i jedno veliko jezero u koje se akumulira kisela voda. Naš cilj je da sada sredimo sve te nepravilnosti“, kaže Đijan.

On napominje da svuda imaju isti sistem rada – posle kopanja i eksploatacije oni ponovo ozelene te delove i vrate ih u pređašnje stanje. Cilj im je, tvrdi, prvi „zeleni rudnik“ u Srbiji, a najveći ponos biće im botanička bašta na mestu gde je sada jalovište. Tako je, kaže, rađeno i u Kini. Veruje da će prve promene biti vidljive kroz pet godina.

Ako je sve to tačno, zašto onda aktivisti protestuju na vrhu Starice?

Ministarstvo: Sve je po propisima

„Pojma nemam“, odgovara Đijan. Svi građani su, dodaje, o radovima mogli da se raspitaju tokom Dana otvorenih vrata koji su nedavno organizovali u zgradi „Ziđina“. A na pitanje o

vlasništvu parcele ispod Starice, odgovara nam da kompanija ima sve potrebne dozvole za rad.

U Ministarstvu rudarstva Srbije, u odgovoru na pitanje koje je uputio DW, potvrđuju da „Ziđin“ ima sve dozvole za rad i da je sve prijavljeno – i geološkim i rudarskim inspekcijama, kao i inspekcijama Opštine Majdanpek. Nabavljene su, takođe, sve potrebne saglasnosti. U odgovoru stoji i da su inspektori, nakon utvrđivanja rizika, „naložili ‘Ziđinu’ da hitno započne radove na uklanjanju šume i rastinja, a potom i na sanaciji raspucale stenske mase na Severnom reviru, uz saglasnost imaoca prava na katastarsku parcelu – JP Srbijašume“ „Inspekcijski nadzor izvršili su rudarski i geološki inspektori koji su na licu mesta utvrdili da je kosina u severoistočnom delu površinskog kopa, na kraju pristupnog puta, strma, skoro vertikalna. I da je stenska masa ispucala u vidu horizontalnih, vertikalnih i kosih pukotina, a izmereni padni ugao kosine koja je formirana starim rudarskim radovima iznosi 51 stepen u visini od 130 metara, što je znatno više od propisanog“, navode iz Ministarstva. Dodaju i da su naložili kontrolni inspekcijski nadzor, koji je u toku, kako bi se utvrdilo da li se radovi na sanaciji izvode u skladu s projektom.

Opština: Hajde da razgovaramo

Predrag Brandušanović iz organizacije „Evropski Majdanpek“ ne veruje, međutim, ni u namere države. Pita se šta se krije iza toga i strahuje da će „Ziđin“ iskopati sve što može da se naplati i jednostavno otići.

Komunikacija između rudnika i meštana nije dobra, to potvrđuje i zamenik predsednika Skupštine Opštine Majdanpek Slaviša Božinović. Uz pažljivo birane reči, kaže da se lokalna samouprava o tome ništa ne pita:

„Smatram da treba da se pita, ipak je to na teritoriji Opštine Majdanpek. Moje je mišljenje da možemo da razgovaramo sa svim relevantnim argumentima, i s jedne i s druge strane – da bismo to razjasnili i međusobno, a pre svega građanima, onima koji se boje da se rušenjem Starice ugrožava sam grad, odnosno građani Majdanpeka.

“A građanima Majdanpeka i dalje su svakodnevnica sirene, eksplozije i tutnjava kamenja. Čuli su priče da najveća količina rude zlata i bakra leži upravo ispod samog mesta. Ne znaju da li će morati da se sele, kao što to moraju meštani sela u okolini Bora. Za sada uspevaju da se informišu samo preko medija i društvenih mreža, a to, misle oni, nikako nije dobro. Jer, ako moraju da se sele, neka im to kažu što pre, piše DW.